

Asia: Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian luonnos 2050

Etelä-Pohjanmaan liitto
kirjaamo@etela-pohjanmaa.fi

Lausunto

1 Johdanto

Luonnonvarakeskus (Luke) edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja tukee ympäristön, ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointia. Tarjoamme tutkittuun tietoon perustuvia ratkaisuja ja palveluita, jotka vahvistavat uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvaa elinkeinotoimintaa ja päätöksentekoa.

Toimimme aktiivisesti kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa tavoitteenamme olla Euroopan johtava biotalouden asiantuntija. Viranomaistehtävissämme vastaamme muun muassa Suomen metsävarojen inventoinnista sekä ruoka- ja luonnonvaratilastoista yhtenä maan neljästä tilastoviranomaisesta. Monitieteinen tutkimusympäristömme kattaa ainutlaatuiset infrastruktuurit, koetoiminta-asemat ja hyvin varustellut laboratoriot.

Luonnonvarakeskus (Luke) kiittää mahdollisuudesta lausua Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian luonnoksesta sekä maakuntaohjelman ympäristöselostuksesta. Luke painottaa lausunnossaan erityisesti luonnon varojen käyttöön liittyviä huomioita. Luke pitää strategia-asiakirjoja kokonaisuutena hyvin valmisteltuina ja maakunnan kehittämistarpeita monipuolisesti huomioivina.

2 Lausunto

Luonnonvarakeskus (Luke) pitää Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategian ja maakuntaohjelman luonnoksia hyvin valmisteltuina ja maakunnan kehittämistarpeet monipuolisesti huomioivina. Luke korostaa lausunnossaan erityisesti luonnonvarojen kestäväää käytön, ilmastokestävyys ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen merkitystä strategiatyössä. Pitkän aikavälin tavoitteissa on tärkeää painottaa metsä- ja suoluonnon, sisävesien sekä perinnebiotooppien tilan parantamista. Luke tarjoaa näihin teemoihin tutkimukseen perustuvaa asiantuntemusta ja paikkatietopohjaista tietoa.

Maakunnan maataloustuotannon tuottavuuden parantamiseksi Luke suosittelee älykkäiden dataekosysteemien ja tekoälyratkaisujen hyödyntämistä. Näiden avulla voidaan tehostaa päätöksentekoa, parantaa resurssitehokkuutta ja vahvistaa tuotannon kestävyttä. Lisäksi strategiassa tulisi huomioida alueellinen monimuotoisuus ja kohdentaa toimenpiteet eri alueiden erityispiirteiden mukaisesti.

Luke painottaa tutkimustiedon hyödyntämistä ja eri toimijoiden – tutkimuslaitosten, yritysten ja julkisen sektorin – välistä yhteistyötä strategioiden toimeenpanossa. Luke on valmis jatkamaan ja syventämään yhteistyötä Etelä-Pohjanmaan toimijoiden kanssa strategisten tavoitteiden edistämiseksi.

3 Lausunnon tiivistelmä

Talous ja nouseva osaamistaso sekä vahvistuvat innovaatioekosysteemit (s. 20, 43, 45)

Etelä-Pohjanmaan talouden kasvulle on hyvää potentiaalia maakunnan yrityspohjassa. Alueen verkostomainen yliopistoyhteistyö toimii erinomaisena veturina koulutus- ja osaamistason nostamisessa. Ammattikorkeakoulun kansainvälisten opiskelijamäärien kasvu ja aktiivinen osallistuminen FutureFoodS-verkostoon tukee kansainvälistymistavoitetta, kuten myös Ruokaprovinssin eurooppalainen ruokaklusteristatus.

Luke kannustaa edelleen osallistumista ylimaakunnallisiin verkostoihin ja hyödyntämään sitä kautta kansainvälistymistä: esimerkiksi hyödyntämällä Business Finlandin Veturi-rahoitusta ja verkostoja vahvistamalla yhteistyötä alueen ulkopuolisten tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa (Luke, Maanmittauslaitos, SYKE, THL, VTT), erityisesti ruokajärjestelmiin ja biotalouteen liittyvissä teemoissa. Alueen vahvuudet tarjoavat erinomaisen alustan ekosysteemikumppanuudelle. TKI-panostusten keskittäminen yhteisiin strategisiin tavoitteisiin voi tuoda alueelle merkittäviä investointeja, osaamisen kasvua ja kansainvälistä näkyvyyttä.

Vastuullisin ruokamaakunta (s. 26, 55)

Lihantuotannossa vastuullisuuteen panostaminen ja johtavan ruokaviennin maakunta ovat kunnianhimoisia tavoitteita. Suomalaiset yritykset voisivat tavoitella suoraan vientimarkkinoita ja muotoilla tuotteita ja palveluita vientimarkkinoille hyödyntäen TKI-osaamistaan. Luke pitää hyvänä sitä, että tunnistetaan maakunnan ruoantuotantoon vaikuttavat ilmatoriskit ja haavoittuvuudet sekä sitoutetaan ruoka-ala kestävään uudistumiseen. Kiertotalouden laajamittainen vahva osaaminen ja yritysten ekosysteemimäinen yhteistyö ovat ruokamaakunnan kasvun tae. Ilmastotietoisuuden kasvattaminen ja s. 54 mainitut toimet ovat oikeansuuntaisia ja tämänhetkiseen tutkimustietoon perustuvia.

Älykäs dataekosysteemi maataloutuotannon tueksi (s. 49)

Etelä-Pohjanmaan alhaiseen tuottavuuteen voidaan vastata edistämällä uusien teknologioiden, kuten tekoälyn ja dataekosysteemien, hyödyntämistä maa- ja elintarviketaloudessa. Tuotantodatan tehokas käyttö mahdollistaa tarkemman päätöksenteon, resurssitehokkuuden parantamisen sekä viljelyn ja tuotannon kestävyysvahvistamisen. Uudet teknologiat, kuten tekoäly ja tuotantodatan hyödyntäminen, voivat merkittävästi parantaa tuottavuutta ja kestävyyttä maa- ja elintarviketaloudessa sekä luoda uusia mahdollisuuksia vientimarkkinoiden kehitykseen. Dataekosysteemien rakentaminen edellyttää toimivaa tiedon jakamista, yhteisiä pelisääntöjä ja yhteistyötä tutkimuksen, yritysten ja hallinnon välillä. Luonnonvarakeskus näkee tärkeänä, että maakuntastrategiassa tunnistetaan datan ja tekoälyn rooli osana älykästä erikoistumista ja alueellista innovaatiotoimintaa.

Monimuotoinen luonto ja kestävä ympäristö turvaavat elinvoimaa (s. 18, 34, 53, 54)

Maakuntaa koskevassa luonnon tilan arvioinnissa on nostettu esiin luonnon monimuotoisuuden heikentyminen, mikä heijastelee myös valtakunnallista kehityssuuntaa. Luke pitää tärkeänä, että pitkän aikavälin tavoitteissa korostuvat kestävä luonnonvarojen käyttö, alan koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen sekä ilmasto- ja ympäristökestävyyden ja monimuotoisuuden huomioiminen maakunnan

30.10.2025

LUKE/3614/00.04.05/2025

kehittämisessä. Metsä- ja suoluonnon, sisävesien sekä perinnebiotooppien tilan parantaminen ovat keskeisiä toimenpiteitä luonnon kestävyuden turvaamiseksi. Etelä-Pohjanmaalla on tunnistettu useita paikallisesti merkittäviä ja kunnostuskelpoisia perinnebiotooppikohteita, joiden hoitoon ja säilyttämiseen tulisi panostaa. Näihin teemoihin Lukella ja muilla tutkimuslaitoksilla on tarjota tutkimukseen perustuvaa asiantuntemusta ja paikkatietopohjaista tietoa strategiatyön tueksi yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

Paikkatietopohjainen aineisto toimenpiteiden suunnittelun apuvälineenä Paikkatietopohjaisen alueluokituksen mukaan osa Etelä-Pohjanmaasta kuuluu Seinäjoen kaupunkialueeseen sekä sen läheiseen maaseutuun. Ydinmaaseutua on maakunnan pinta-alasta eniten. Maakunnassa on myös harvaan asuttua maaseutua.

Strategian toimeenpanossa on tärkeää huomioida Etelä-Pohjanmaan alueellinen monimuotoisuus. Seinäjoen kaupunkialue ja sen läheinen maaseutu muodostavat maakunnan väestöllisen ja taloudellisen ytimen, jossa korostuvat innovaatiot, koulutus ja palvelut. Kaupunkien läheinen maaseutu on houkutteleva asumisen ja työssäkäynnin yhdistävä alue, jossa yhdistyvät maaseudun ja kaupungin edut. Näille alueilla tärkeää on liikenneyhteyksien ja digitaalisen infrastruktuurin kehittäminen sekä monipaikkaisuuden ja etätyön mahdollistaminen.

Ydinmaaseutu on maakunnan ruokatuotannon ja biotalouden keskus, ja sen kehittämisessä tulee painottaa kestävää tuotantoa, kiertotaloutta ja elinkeinotoiminnan uudistumista. Harvaan asuttu maaseutu tarjoaa mahdollisuuksia luontopohjaisiin elinkeinoihin, matkailuun ja ilmastokestävien ratkaisujen pilotointiin. Strategian toimenpiteet tulisi kohdentaa alueiden erityispiirteet ja kehityspotentiaalit huomioiden. Luonnonvarakeskus voi tukea tätä työtä tarjoamalla paikkatietopohjaista tietoa, alueellisia analyyseja sekä tutkimukseen perustuvia ratkaisuja luonnonvarojen kestävään käyttöön ja aluekehityksen tueksi.

Luke pitää strategia-asiakirjojen linjauksia kannatettavina ja korostaa erityisesti tutkimustiedon hyödyntämisen ja eri toimijoiden – tutkimuslaitosten, yritysten ja julkisen sektorin – välisen yhteistyön merkitystä strategioiden toimeenpanossa. Luonnonvarojen kestävä käyttö, ilmastokestävyys vahvistaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen tulisi näkyä läpileikkaavina teemoina kaikilla ohjelman osa-alueilla. Lisäksi älykkään erikoistumisen strategian toteutuksessa on tärkeää varmistaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan pitkäjänteinen rahoitus sekä osaamisen kehittäminen ylimaakunnallisestikin. Luonnonvarakeskus on valmis jatkamaan ja syventämään yhteistyötä Etelä-Pohjanmaan toimijoiden kanssa strategisten tavoitteiden edistämiseksi.

Anu Kaukovirta

Johtaja, tuotantojärjestelmät

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 30.10.2025 klo 17:13:23.

Lausunnon valmistelija(t):

Anu Kaukovirta

Terhi Latvala

Liitteet: Lausunto Etelä-pohjanmaan maakuntastrategiasta ja ympäristöselostuksesta

Tiedoksi: